

POSTANOWIENIE

Dnia 3 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Mirosław Sadowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi A.G.,

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VIII ACa 3818/25,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 3 czerwca 2025 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie w sprawie o sygn. akt VIII ACa 3818/25 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**II. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie
terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie VIII ACa 3818/25 nie
później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia
Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie odpisu niniejszego
postanowienia;**

**III. przyznaje A.G. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w
Warszawie sumę pieniężną w wysokości 4.000 (czterech tysięcy)
złotych za okres od 27 lipca 2021 r. do 3 czerwca 2025 r.;**

IV. oddala skargę w pozostałym zakresie;

**V. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie zwrócić
skarżącej A.G. kwotę 200 (dwustu) złotych uiszczoną tytułem
opłaty od skargi;**

VI. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej A.G. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Marek Dobrowolski Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 10 kwietnia 2025 r. A.G. (dalej: „Skarżąca”) złożyła skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. VIII ACa 3818/25. Skarżąca wniosła o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt. VIII ACa 3818/25, zachodzi przewlekłość postępowania;
2. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 5.000 zł;
3. wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę, zalecenia podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie -na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa wg. norm przepisanych.

W uzasadnieniu Skarżąca m. in. wskazała, że postępowanie w sprawie prowadzonej przez Sąd I instancji rozpoczęło się 27.07.2021 r. i zakończyło się w dniu 31.01.2023 r. Natomiast sprawa przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie została zarejestrowana w dniu 04.08.2023 r. Pomimo złożenia stosownych wniosków, do dnia dzisiejszego Sąd II instancji nie podjął czynności w sprawie (nie doręczył nawet odpisu apelacji, co jest czynnością podstawową), a jedynie przerejestrował sprawę pod nową sygn. akt VI ACa 2732/23 a następnie pod sygn. akt VIII ACa 3818/25. Zdaniem skarżącej wskazania wymaga, że trudno uznać, ażeby bierność Sądu uznać za uzasadnioną.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie pismem z dnia 22 maja 2025 r. zgłosił swój udział w sprawie oraz przedstawił okoliczności prowadzonego postępowania sądowego, którego dotyczy przedmiotowa skarga na przewlekłość, wnosząc o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia

2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka - orzecznictwo, *Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo

Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

W realiach niniejszej sprawy wskazać należy, iż sprawa została zainicjowana pozwem z dnia 23 lipca 2021 r. W dniu 31 stycznia 2023 r. zapadł wyrok przed Sądem pierwszej instancji.

Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 4 sierpnia 2023 r. wraz z apelacją strony pozwanej. Tego samego dnia sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS. Wylosowany został sędzia referent. W dniu 7 sierpnia 2023 r. sprawę wpisano do repertorium ACa i skierowano do rozpoznania zgodnie z kolejnością wpływu. W dniu 16 sierpnia 2023 r. Sędzia referent złożyła wniosek o wyłączenie od orzekania. Postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2023 r. wyłączono sędziego od orzekania w sprawie. Sprawa została skierowana do losowania kolejnego sędziego referenta. W dniu 24 sierpnia 2023 r. wylosowany został sędzia referent. W dniu 25 sierpnia 2023 r. sprawę wpisano do rep. ACa oraz zawiadomiono strony o składzie orzekającym. W dniu 17 listopada 2023 r. pozwany złożył pismo procesowe zgłaszając zarzut zatrzymania. W dniu 22 listopada 2023 r. powódka wniosła o podjęcie czynności w sprawie, zaś 27 listopada 2023r. złożyła replikę na pismo strony pozwanej. Zarządzeniem z dnia 31 stycznia 2024 r. poinformowano pełnomocnika powódki, że sprawa zostanie rozpoznana zgodnie z kolejnością

wpływu stosownie do § 79 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych. W dniu 16 września 2024 r. i następnie 10 grudnia 2024 r. powódka wniosła ponownie o podjęcie czynności w sprawie. Zarządzeniem z 18 marca 2025 r. poinformowano powódkę, że sprawa zostanie rozpoznana zgodnie z kolejnością wpływu. Na podstawie zarządzenia nr 23/2025 r. Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie sprawa została zakreślona w rep. ACa w Wydziale VI Cywilnym i zarejestrowana z Wydziale VIII Cywilnym. W dniu 18 marca 2025 r. powódka wniosła o podjęcie czynności w sprawie. Zarządzeniem z dnia 14 kwietnia 2025 r. sprawa została przedstawiona referendarzowi sądowemu celem nadania biegu apelacji. Sprawdzone zostały braki apelacji, zawiadomiono o składzie orzekającym oraz wezwano stronę pozwaną do oznaczenia wartości przedmiotu sporu, w terminie tygodniowym pod rygorem sprawdzenia z urzędu wartości przedmiotu zaskarżenia. Zarządzeniem z dnia 22 kwietnia 2025 r. na podstawie zarządzenia nr 31/2005 r. Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2025 r. sprawa została skierowana do ponownego przydziału. W dniu 22 kwietnia 2025 r. w sprawie wylosowany został sędzia referent. Zarządzeniem z dnia 22 maja 2025 r. ustalona została opłata od apelacji oraz wezwano pełnomocnika strony pozwanej do uiszczenia brakującej opłaty od apelacji, w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia.

Odnosząc powyższe do zarzutów skarżącej dot. przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie, podkreślenia wymaga, że dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy, uwzględniając jej charakter, stopień faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącej, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Postępowanie apelacyjne trwa ponad 21 miesięcy (od 4 sierpnia 2023 r. do chwili obecnej).

Uwypuklenia wymaga również, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za zasadne uznał zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego odpisu niniejszego postanowienia, mając na uwadze, że sprawa nie należy do szczególnie skomplikowanych

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez skarżącą stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się w lipcu 2021 r. i trwa nadal, Sąd Najwyższy przyznał skarżącej sumę pieniężną w wysokości 4.000,00 zł za okres od 27 lipca 2021 r. do 3 czerwca 2025 r. Tym samym dalej idące żądanie skargi w tym zakresie, tj. ponad kwotę 4000,00 zł, należało oddalić jako pozbawione

usprawiedliwionych podstaw (zob. art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość). Ponadto nakazano Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie zwrócić Skarżącej kwotę 200 złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi oraz przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżącej kwotę 240 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Marek Dobrowolski Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

[r.g.]